Forssan kaupunki Tarkastuslautakunnan ARVIOINTIKERTOMUS 2024

Forssa

Sisällysluettelo

1. Puheenjohtajan alkusanat 4
2. Tarkastuslautakunta 5
3. Talouden arviointi 7
4. Kaupunginhallitus ja keskushallinto 11
5. Sivistys- ja tulevaisuuslautakunta 12
   5.1 Perusopetus 12
   5.2 Vapaa-ajan palvelut 13
   5.3 Nuorisotoimi 13
   5.4 Kirjastotoimi 13
   5.5 Museot 14
   5.6 Yleinen kulttuuritoiminta 14
   5.7 Taide- ja koulutuskeskus Elli (lukiokoulutus, taiteen perusopetus ja vapaa sivistystyö) 14
   5.8 Varhaiskasvatus 15
6. Hyvinvointi- ja työllisyyslautakunta 15
7. Yhdyskuntalautakunta 17
   7.1 Tilapalvelut 17
   7.2 Infrapalvelut 18
   7.3 Maankäyttöpalvelu 18
   7.4 Maankäytön suunnittelu 18
8. Ympäristölupalautakunta 18
9. Jätelautakunta 19
10. Keskusvaalilautakunta 20
11. Konserniyhteisöt 20
   11.1 Vesihuoltoliikelaitos 20
   11.2 Loimijoen Kuntapalvelut Oy 21
   11.3 Loimijoen Tilitoimistopalvelut Oy 21
   11.4 Forssa-Asunnot Oy 21
   11.5 Forssan Yrityskehitys Oy 21
   11.6 Forssan kaupungin Vanhustenkotiyhdistys ry 22
   11.7 Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä 22
   11.8 Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä 22

12. Hyvinvointi-, terveys- ja turvallisuustyö 23
13. Tarkastuslautakunnan loppusanat 25

1. Puheenjohtajan alkusanat

Kautemme viimeisessä arviointikertomuksessa luomme arviointivuoden 2024 lisäksi koko kauteen läpileikkauksen, jossa tarkastelemme kaupungin hallinnon kehittymistä kauden aikana.

Ainutkertaisista kriiseistä ja turvallisuusympäristön muutoksesta huolimatta kauden läpäisevä kehityskulku on ollut hyvinvointialuesiirtymä ja sitä seurannut ”uuden kunnan” nousu, jonka kulu- ja tulorakenne on merkittävästi muuttunut aikaisemmasta. Tässä mullistuksessa Forssa jäi taloudellisesti häviölle pääasiallisesti ikääntyvän väestön vuoksi.

Uuden kunnan murroksesta johtuen Forssa on joutunut korottamaan tuloveroprosenttia kahtena peräkkäisenä vuonna sekä päätynyt sopeuttamaan, tosin ilman vakituisen henkilökunnan irtisanomisia tai muita suurempia toimenpiteitä. Merkittävä laskennallista taloutta huonontava tekijä oli myös sairaalakiinteistön myynti ja siihen liittyvä Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän purku.

Tiukentunut taloustilanne on tuonut keskiöön myös seutuyhteistyön, jonka avulla ympäryskunnat voisivat jakaa vastuitaan. Tämä on kuitenkin viime vuosina merkittävästi rakoillut, epäonnistuen tuomaan tarvittavia kustannus- ja tehokkuushyötyjä.

Taloustilanteen lisäksi valtion muuttuva suhde sidosyksiköihin tuo epävarmuutta. Jos sidosyksiköihin säädetään minimiomistusosuus, tämä on merkittävä riski kahdelle suurelle toimintakokonaisuudelle kuntaemon osalta: Kuntien Tiera Oy:lle ulkoistetut IT-palvelut, ja Loimijoen Kuntapalvelut Oy:lle (Loiku) ulkoistetut ravinto-, tilitoimisto-, ja puhtauspalvelut. Muun muassa tästä syystä Loiku jakaantui kahtia. Myös valtionosuusjärjestelmän uudistamisen yksityiskohdat ovat vielä epäselvät.

Organisaation sisäisesti tämän sekä edellisen kauden suurin haaste lienee henkilökunnan työhyvinvointi, johon on etenkin tämän kauden aikana puututtu asiallisesti keinoista merkittävämmällä: työtehtävien jakamista uusiin virkoihin ja toimiin. Työhyvinvoinnin osalta kehityssuunta on oikea, vaikkakin aikaisemmin saatu sertifikaatti menetettiin vuonna 2024.

Forssan hyvinvointi ja terveys –mittaustulokset (HyTe) ovat edelleen sekä maakunnallisesta että valtakunnallista keskiarvoa matalammat.

Tämä arviointikertomus totuttuun tapaan on jaettu toimielinten mukaan, sisältäen myös katsauksen konserniyhtiöihin, talouteen, HyTe-työhön ja vuoden 2024 erityiskohteisiin työ- ja elinkeinopalvelujen muutokseen (TE-siirtymä) sekä sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan.

Edelliseen arviointikertomukseemme ja hallituksen vastauksiin voi tutustua kaupunginvaltuuston pöytäkirjasta pykälästä 07.10.2024/81.

2. Tarkastuslautakunta

Vuonna 2024 tarkastuslautakunta kokoontui 15 kertaa. Toimikauden aikana sekä arviointiprosessi että arviointikertomuksen kirjoitusprosessi on hioutunut, jättäen vuoden 2023 arviointikertomukselle runsaasti aikaa valmistua.

Uutena osiona arviointikertomukseen otettiin mukaan hyvinvointi-, terveys- ja turvallisuustyön arviointi (HyTeTu). Tämä hankittiin tilintarkastusyhteisöltämme ostopalveluna. HyTeTu-työn arviointi vaikuttaa valtionosuuksiin, joten siihen on resursoitava asianmukaisesti.

Tehtäväkenttä on kauden aikana kasvanut muillakin tavoin kuin vain HyTeTu-työn arvioinnilla. Arviointitaakkaa lisäsi kauden aikana aloittanut uusi lautakunta, korona-ajan poikkeustilan hoitaminen, kriisivarautuminen ja merkittävästi muuttunut turvallisuustilanne. Myös valtion aloittamat hyvinvointialue- sekä TE-uudistukset työllistivät suunniteltua enemmän.

Osa tästä arviointitaakasta tulee jäämään myös seuraavalle kaudelle ja uusia arvioitavia kokonaisuuksia ilmestyy varmasti. Tulevaisuudessa lieneekin syytä arvioida tarkastus- ja arviointitoiminnan resursointia. Lautakunnan jäsenmäärä on vaikea kasvattaa, mutta ostopalveluita tulisi lisätä. Myös teknologiaa, kuten tekoälyä, voisi valjastaa prosessissa laajemmin ja osa-aikaisen tarkastuspäällikön resursointia voisi pohtia.

18 % sidonnaisuusilmoitusvelvollisista on jättänyt ilmoituksen tekemättä. Tämä on laissa säädetty velvollisuus, mutta laki ei anna tarkastuslautakunnalle keinoja puuttua ilmoitusvelvollisiin, jotka laiminlyövät tämän velvollisuuden. Siirtyminen täysin sähköiseen ilmoittamiseen voisi madaltaa kynnystä ilmoituksen lähettämiseen ja siten vähentää ilmoitusvelvollisuutta laiminlyövien osuutta. Sidonnaisuusilmoituksia voi tarkastella tätä kirjoittaessa osoitteesta https://www.forssa.fi/kaupunki-ja-hallinto/paatoksenteko/sidonnaisuudet/.

Kauden aikana olemme yhdessä kaupunginhallituksen kanssa onnistuneet arviointikertomuksen ja sitä seuraavien heiltä saatujen vastausten kanssa luomaan toimivan informaatiovuon välillemme. Kaupunginhallitus on myös reagoinut asianmukaisesti valtaosaan suosituksistamme.

Kauden lopuksi päätimme keskushallinnon ja tilintarkastajan kanssa saattaa sekä tilinpäätös että arviointikertomus kautensa päättävän valtuuston käsittelyyn. Tämä tosin loi merkittävää aikapainetta vieden pois noin kuukauden normaaliin arviointityöhön verrattuna.

Riskianalyysi

Kasvavaan arviointityön määrään olisi varauduttava ostopalveluin tai toimintaa kehittämällä esimerkiksi teknologisin ratkaisuin.

Suositukset

Seuraavan tarkastuslautakunnan tulisi kehittää arviointiprosessia laajemmin, esimerkiksi ostopalveluiden ja/tai teknologisten ratkaisujen suuntaan ja kehittää prosesseja oman työnsä arviointiin.

Sidonnaisuuksien ilmoittaminen pitäisi järjestää sähköisesti. Helpomman ja nopeamman käsittelyn lisäksi sidonnaisuusilmoitusten kattavuus saattaa nousta ilmoittamisen ollessa helpompaa.

Kokoukset

Varsinainen jäsen	Kokoukset	Henkilökohtainen varajäsen	Kokoukset
Sundell Ville	15	Anttila Sisko	
Nieminen Tapio	13	Lahtinen Kalle	1
Hipp-Koskenoja Pirita	15	Jaakkola Tea	1
Kantanen Juha 12.8.2024 alk.	4	Seppälä Anu	
Mäkelä Karri	13	Rekunen Hannu	
Mäki-Kerttula Laila	14	Lehmusta Taito	1
Nuora Jouko 11.8.2024 asti	9	Seppälä Anu	
Vahaniitty Raija	15	Wiisak Johanna	

3. Talouden arviointi

Forssan kaupungin vuoden 2024 alijäämä toteutui -4,2 milj. euron tasolla, joka on 10,2 milj. euroa edellisen tilikauden tulosta heikompi. Luvuissa on mukana myös liikelaitoksen luvut.

Kaupungin sisäiset ja ulkoiset toimintatuotot ilman liikelaitosta toteutuivat talousarviota paremmin ollen yhteensä 20,8 milj. euroa (2023: 17,9 milj. euroa). Toimintakulut toteutuivat noin 529 tuhatta euroa talousarviota pienempänä ollen 60,8 milj. euroa. Toimintakate poikkesi alkuperäisestä talousarviosta 1,1 milj. eurolla toteutuen -40 milj. euroa.

Kaupungin tuloista valtionosuudet muodostivat 10,1 milj. euroa (2023: 12,9 milj. euroa). Valtionosuuksien toteuma oli noin 238 tuhatta euroa talousarviota parempi. Verotulot toteutuivat noin 253 tuhatta euroa talousarviota suurempana.

Vuosikate oli 7,2 milj. euroa (2023: 12,7 milj. euroa) ja kattoi poistoista 119,6 % (2023: 175,8 %). Suunnitelman mukaiset poistot olivat 7,6 milj. euroa ja kasvoivat noin hieman edellisen vuoden tasosta (2023: 7,3 milj. euroa).

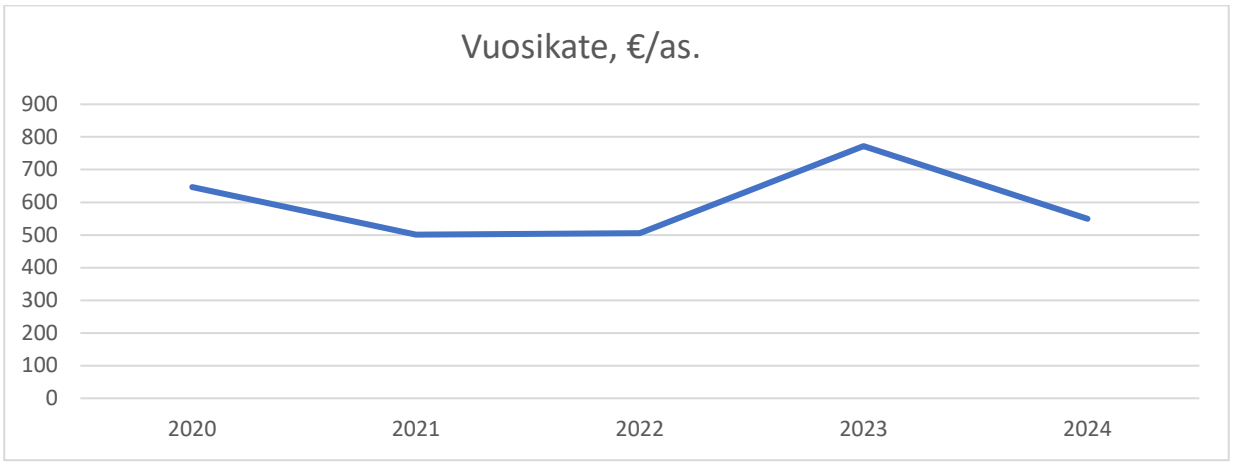

Kuvio 1. Kaupungin vuosikate (€/asukas) vuosina 2020–2024

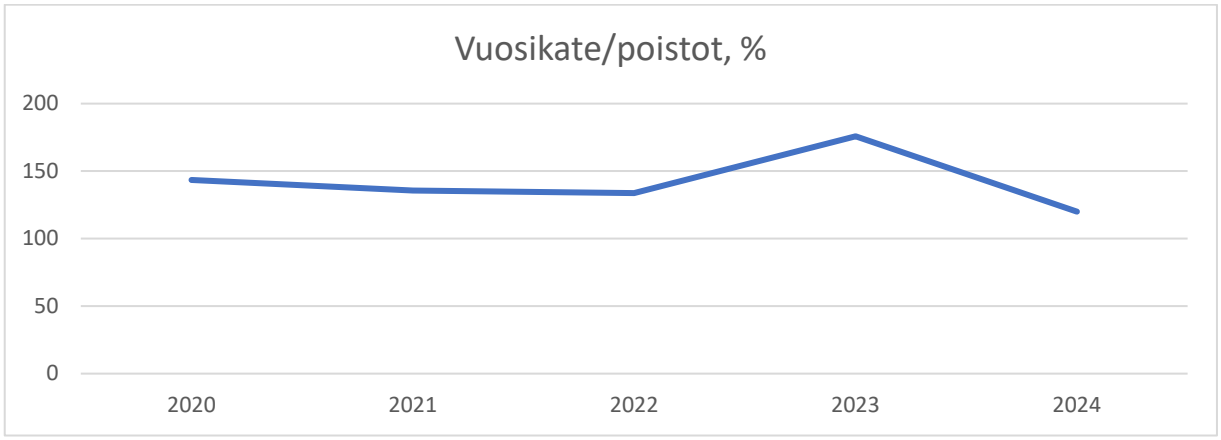

Kuvio 2. Kaupunki vuosikate/poistot, % vuosina 2020–2024

Kuvio 3. Tilikauden yli-/alijäämän kehitys vuosina 2020–2023

Kaupungin lainakanta oli vuoden 2024 lopussa 34,8 milj. euroa (2023: 38,1 milj. euroa). Lainakanta pieneni edellisestä vuodesta 3,3 milj. eurolla. Asukasta kohti kaupungilla oli lainaa 2808 euroa (2023: 3291 euroa). Kaupunkikonsernin lainakanta oli vuoden lopussa 60,7 miljoonaa euroa (2023: 67,6 milj. euroa). Konsernin lainat olivat asukasta kohti 3685 euroa (2023: 4096 euroa / asukas).

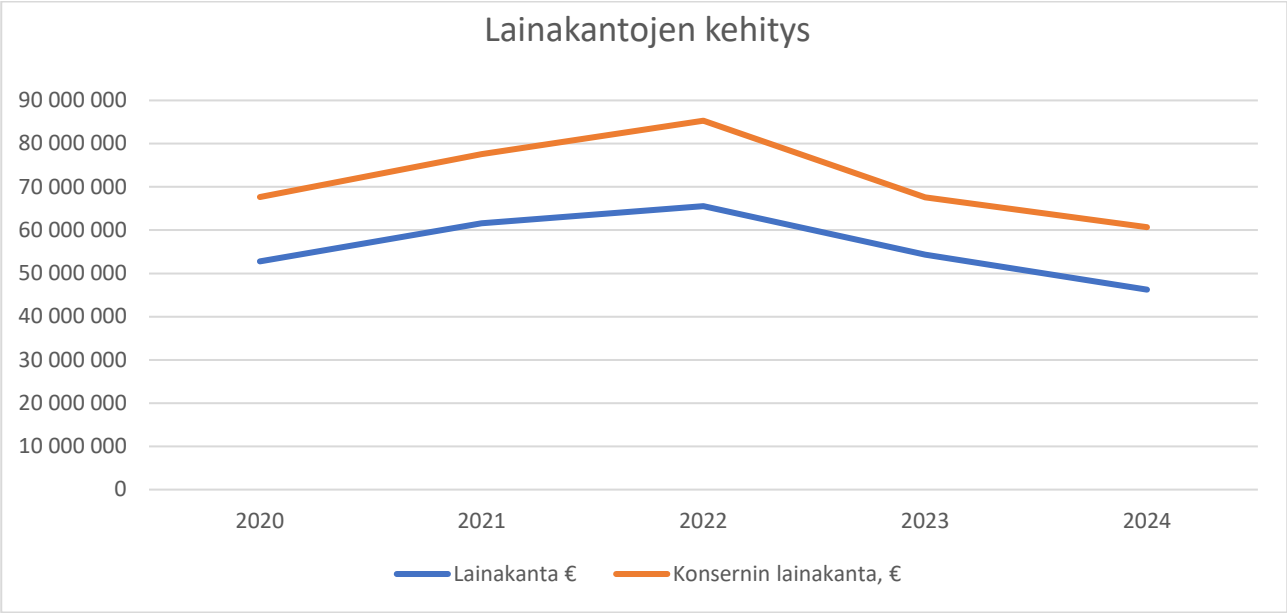

Kuvio 4. Kaupungin ja konsernin lainakannan kehitys vuosina 2020–2024

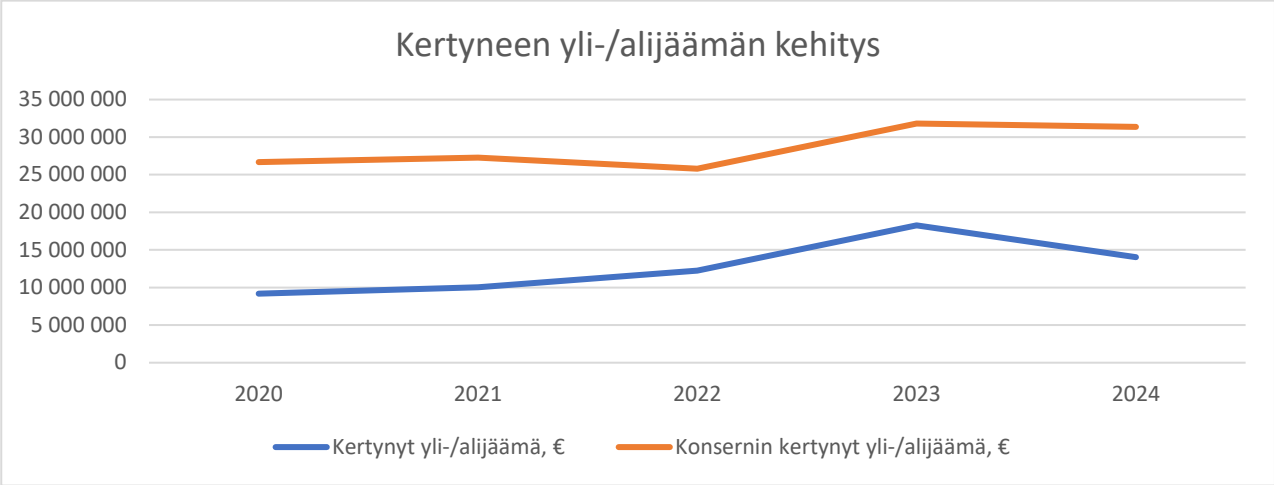

Kuvio 5. Kaupungin ja konsernin ylijäämän kehitys vuosina 2020–2024

Kaupungin taseessa 31.12.2024 oli kertyneitä ylijäämiä yhteensä 14 milj. euroa (2023: 18,3 milj. euroa). Konsernin tilikauden tulos toteutui -0,6 milj. euroa alijäämäisenä. Konsernitaseen kertyneet ylijäämät 31.12.2024 olivat 31,4 milj. euroa (2023: 31,8 milj. euroa).

Omavaraisuusaste mittaa kuntien vakavaraisuusastetta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä pienempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävää velkarasitetta. Forssan kaupungin omavaraisuusaste vuonna 2024 oli 62,4 % (2023: 60,7 %). Kuntakonsernin omavaraisuusaste oli 57,2 % (2023: 55,1 %).

Kuntalain 118§:ssä eritellään kriteerit, jotka täyttyessään voivat johtaa arviointimenettelyn käynnistymiseen. Viime vuonna näistä kriteereistä ei yksikään täyttynyt, mutta kriteereistä kuntakonsernin laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8, on ollut lähellä raja-arvoa, mutta tilanne on kääntynyt parempaan suuntaan. Tunnusluvuista vuosikatteen ja poistojen välinen suhde on heikentynyt vuoden aikana ja tilinpäätöksen mukaan se heikkenee edelleen. Tällä hetkellä tilinpäätöksen perusteella yksikään arviointimenettelyyn johtava raja-arvo ei ole täyttynyt.

Arvio peruskunnan yli/alijäämistä taloussuunnitelmakaudella 2025–2027

Talouden tasapainon tarkastelua	
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.2024	+ 18.267.136,66 euroa
Tilikauden ylijäämä 31.12.2024	- 4.557.881 euroa
Ylijäämät yhteensä 31.12.2024	+ 22.825.017,66 euroa
Talousarvio 2025 alijäämäarvio	- 143.386 euroa
Taloussuunnitelma 2026 alijäämäarvio	- 1.267.437 euroa
Taloussuunnitelma 2027 alijäämäarvio	- 2.193.936 euroa
Yli-/alijäämät 2025–2027 yhteensä	- 3.604.759 euroa
Arvio yli-/alijäämästä 31.12.2027	**+ 19.220.258,66 euroa**

Kaupungin investointisuunnitelman 2024–2026 mukaan investointimenot (netto) ovat:

vuonna 2025	8,9 miljoonaa euroa
vuonna 2026	10,7 miljoonaa euroa
vuonna 2027	5,1 miljoonaa euroa

Kuntalain 110 §:ssä todetaan, että taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman 2025–2027 perusteella näyttää siltä, että kaupungin talous on taloussuunnitelmakaudella ylijäämäinen. Viime vuosien vertailtavuuteen on merkittävästi vaikuttanut koronasta johtuneet ylimääräiset valtiontuet, sote-uudistuksesta johtunut lakisääteisten tehtävien väheneminen ja siitä johtunut verotulojen leikkaus ja vuoden 2023 kertaluonteinen verohäntä. Lisäksi vuoden 2025 alusta kuntien vastuulle siirtyy TE-toiminta, joka yhteydessä kunnille luodaan rahoitusmalli, jonka tarkoitus kannustaa kuntia kehittämään toimintaansa työllisyyttä edistäväksi. TE-uudistuksen vaikutusta kuntatalouteen raportoidaan vasta vuoden 2025 tilinpäätöksellä. Talousarvion mukaan Forssan kaupungin taloussuunnitelmakauden vuoden tulevat olemaan alijäämäisiä, mutta taseeseen kertyneet ylijäämät riittävät kattamaan suunnitelmakaudella syntyvät alijäämät. Vuoden 2024 tulokseen vaikutti kuntayhtymän purkamisesta aiheutunut alaskirjaus.

Käyttötalouden sitovien talousarvioerien toteutuminen

Käyttötalousosan määrärahat ja tuloarviot olivat sitovia toimialatasolla siten, että menot ja tulot olivat valtuustoon nähden erikseen sitovia, eli toisin sanoen toimialatasoja koskee bruttositovuus. Nettositovuuden piirissä olivat vapaa-aikapalvelut, työllisyys- ja elinvoimapalvelut ja yhteistoiminta-alueen jätehuolto. Näiden osalta sitovuustaso oli määrärahojen ja tuloarvioiden erotus eli toimintakate.

Sivistyspalveluiden menot alittuivat noin 192 tuhannella eurolla ja tulot alittuivat 184 tuhannella eurolla. Keskushallinnon osalta menot alittuivat noin 99 tuhannella eurolla talousarvion tasosta. Tulot toteutuivat noin 418 tuhatta euroa talousarviota parempana. Teknisen ja ympäristötoimen menot alittivat talousarvion 529 tuhannella eurolla ja tulot ylittivät talousarvion 384 tuhannella eurolla. Nettositovuus koski kolmea käyttötalousosan palvelua. Vapaa-aikapalveluiden talousarvio ylittyi 29 tuhannella eurolla.

Kokonaisuutena käyttötalouden talousarvion menot alittuivat 529 tuhannella eurolla ja tulot ylittyivät 618 tuhannella eurolla talousarvion budjetoidusta tasosta.

4. Kaupunginhallitus ja keskushallinto

Vuonna 2024 kaupunginhallitus kokoontui 28 kertaa.

Kauden aikana kaupunginhallitus on kehittänyt kommunikaatiota tarkastuslautakunnan suuntaan antaen kattavia vastauksia ja ryhtyen asianmukaisiin toimiin suositusten osalta.

Vuoden aikana keskushallinto purki merkittävästi aloitejonoa sekä valmisteli uuden hallintosäännön, jonka valtuusto hyväksyi. Myös organisaatiorakenne päivittyi merkittävästi.

Forssa päätti jatkaa myös kunnan maksaman taksiliikenteen arkiyöpäivystyksen tukemisen valtakunnallisestikin merkittävää pilottihanketta.

Kaupunginhallitus kehitti edelleen vastaamisprosessia suhteessa edellisen arviointikertomuksen vastauksiin toimittaen kattavat selvitykset käytännössä valtuuston antamissa aikarajoissa.

Talousarvioprosessi vuodelle 2025 sujui hyvin: tarvittavista säästötoimista keskushallinto ja hallitus selvisi esimerkillisesti toimintoja kehittämällä ilman henkilöstöön kohdistuvia toimenpiteitä, kuten irtisanomisia.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta oli asianmukaisesti järjestetty.

Riskianalyysi

Valtion tuleva sidosyksikkösääntely saattaa tuoda ongelmia, sillä kaupunki on ulkoistanut merkittäviä palvelukokonaisuuksia, mm. ICT-palvelut ja tilitoimisto-, ravinto-, ja puhtaanapitopalvelut.

Seutuyhteistyön kehityssuunta on vieläkin epäselvä.

Uudet suositukset

Hankinnoissa puuttuu järjestelmällinen sisäinen valvonta. Suosittelemme kehittämään hankintojen sisäistä valvontaa tilintarkastajan huomioiden mukaiseksi.

Sidosyksiköiden hallitustyöskentelyä voisi kehittää vaatimalla kaupungin nimeämiltä hallituksen jäseniltä, tarvittaessa kaupungin kustantamana, esimerkiksi hyväksytty hallituksen jäsen -tutkinnon.

Aikaisemmat suositukset

Keskushallinto selvittää asianmukaisesti fyysisen auditoinnin järjestämistä.

Kaupunginhallitus ja keskushallinto pitäytyvät nykyisissä pöytäkirjojen julkaisuperiaatteissa. Suosittelemme jatkossa kehittämään periaatteita ja käytäntöjä edelleen.

5. Sivistys- ja tulevaisuuslautakunta

Vuonna 2024 sivistyslautakunta (entinen sivistys- ja tulevaisuuslautakunta 30.4. asti) kokoontui 15 kertaa, nuorisovaltuusto 10 kertaa ja LastenForssa-valtuusto kaksi kertaa.

Hankerahoitusta käytettiin aktiivisesti, yhteensä 774 998 euroa 28 eri hankkeeseen. Sivistys- ja tulevaisuuslautakunnan osalta ei tilintarkastuksessa löytynyt erityistä huomautettavaa hallinnon lainmukaisuuden osalta.

Organisaatiouudistus astui voimaan 1.5.2024, jolloin sivistys- ja tulevaisuuslautakunnan nimi muuttui sivistyslautakunnaksi ja työllisyys- ja elinvoimalautakunnasta tuli hyvinvointi- ja työllisyyslautakunta. Uuden lautakunnan esittelijänä toimii hyvinvointi- ja kehityspäällikkö. Samalla hallintoon perustettiin kolme uutta vakanssia: varhaiskasvatus- ja perusopetuspäällikkö, hyvinvointi- ja kehityspäällikkö sekä hallinnon asiantuntija. Lakkautettuja vakansseja olivat varhaiskasvatuspäällikkö, työllisyyspäällikkö ja joukkoliikennesuunnittelija. Osa rekrytoinneista siirtyi vuodelle 2025. Muutokset selkeyttivät merkittävästi talous- ja esimiesvastuita.

Riskianalyysi

Vuoden riskianalyysissä suurimmiksi riskeiksi tunnistettiin asiakasmaksujen väheneminen, kiinteistöihin liittyvät riskit, osaavan henkilöstön rekrytointi ja henkilöstön työssäjaksaminen.

5.1 Perusopetus

Perusopetuksessa oli tilastointipäivänä (20.9.) yhteensä 1 251 oppilasta. Yleisopetuksessa oli vuosiluokilla 1–6 yhteensä 37 opetusryhmää ja yläkouluissa 26 ryhmää. Oppilasmäärät vaihtelivat ryhmittäin 10:stä 27:ään.

Akvarellin koulussa oli 17 pienryhmää, joissa opiskeli 146 oppilasta. Forssan ulkopuolisista kunnista perusopetukseen osallistui 36 oppilasta 14 eri kunnasta. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oli syyslukukauden alussa 64 oppilasta, mutta määrä kasvoi syksyllä. Valmistavaa opetusta annettiin luokkamuotoisesti Keskuskoululla (vuosiluokat 7–9) sekä Heikan ja Talsoilan kouluissa (vuosiluokat 1–6). Koulukuljetuksessa oli 210 oppilasta, hieman vähemmän kuin vuonna 2023 (234 oppilasta). Kaikissa kouluissa järjestettiin 1.–2.-luokkalaisille iltapäivätoimintaa ja Akvarellin koululla tarjottiin kehitysvammaisille oppilaille aamu- ja iltapäivähoitoa.

Perusopetuksessa painotettiin kestävän kehityksen edistämistä, kiusaamisen ehkäisyä sekä lukemisen edistämistä. Kiusaamisen ehkäisyn vuosikello otettiin käyttöön ja Digiseulan käyttöönotto helpotti huomattavasti opettajan työtä: pulmat lukemisessa tulevat hyvin esille ja

opettajilla on monenlaisia keinoja tukea oppilasta lukemisessa. Myös oppilaanohjausta kehitettiin ja poissaolojen sähköinen seuranta paransi poissaoloihin puuttumista.

5.2 Vapaa-ajan palvelut

Vapaa-ajan palvelut kattoivat Viihdeuimala Vesihelmen, liikunta-, nuoriso-, kirjasto-, kulttuuri- ja museopalvelut. Palvelualueelle laadittiin yhteinen tavoite- ja toimenpideohjelma. Palvelualueesta vastasi sivistysjohtaja oman toimensa ohella.

Viihdeuimala Vesihelmen kokonaiskävijämäärä pysyi vuoden 2023 tasolla, 172 300 kävijässä. Toimintatuotot jäivät hieman alle budjetoidun ja menot ylittivät hieman annetun raamin. Vuosihuollossa tehtiin normaalit ylläpitohuollot, isommat korjaukset siirrettiin vuodelle 2025 suunnitellun peruskorjauksen yhteyteen.

Liikuntapalvelut sai Suomi liikkeelle -hankerahoituksesta 27 000 euroa "Forssa liikkeelle" -hankkeeseen, jossa palkattiin hanketyöntekijä huhti–joulukuuksi. Hankkeessa järjestettiin monipuolista toimintaa alle kouluikäisille ja ikäihmisille sekä erilaisia tapahtumia. Vuoden aikana toteutettiin myös some-kampanja kävijämäärien lisäämiseksi. Muutoin toiminta jatkui edellisvuoden kaltaisena. Kuntalaisten hyvinvointia ja toimintakykyä tuettiin monipuolisesti.

5.3 Nuorisotoimi

Nuorisotoimen eri toiminnoissa oli yhteensä 28 398 kävijää. Vuoden aikana järjestettiin lapsille ja nuorille 15 tapahtumaa, useita päivä- ja yöleirejä sekä KesäParkki-tapahtuma. Liikennepuiston kävijämäärä oli 7 955 henkilöä. Etsivä nuorisotyö, jossa työskenteli kolme hanketyöntekijää, tavoitti vuoden aikana 183 nuorta. Nuorisotoimen vastaava työntekijä oli jäämässä eläkkeelle joulukuussa.

5.4 Kirjastotoimi

Kirjastotoimen osalta pääkirjasto oli avoinna 351 päivänä ja kirjastoauto palveli 478 tuntia yhteensä 40 pysäkillä. Vaikka lainaajien määrä laski hieman, kirjastokäyntien kokonaismäärä nousi 100 047 käyntiin. Sekä aukioloaikoihin että lainauslukuihin vaikuttaa kirjastojärjestelmän vaihto Louna-kirjastoissa. Erityisesti e-aineistojen lainaus kasvoi huomattavasti uusien palvelujen käyttöönoton vuoksi. Vuoden aikana järjestettiin 153 tapahtumaa ja 90 käyttäjäkoulutusta sekä kaksi näyttelyä. Louna-kirjastojen yhteinen demokratiahanke päättyi kesällä. Kaupunginkirjasto tuottaa edelleen kirjastopalveluita myös muille kunnille, mm. verkkokirjaston ylläpidon. Kolmena kesälauantaina kirjastoauto oli myös torilla. Kirjasto järjesti myös lukutapahtumia lapsille ja perheille.

5.5 Museot

Museoiden kävijämäärä oli 12 366 henkilöä. Museoissa toteutettiin 18 näyttelyä sekä useita yleisöopastuksia, teemakävelyjä ja tapahtumia. Forssa Textile Week houkutteli lisäksi noin 1 500 kävijää. Museon digitaalisten kanavien kautta tavoitettiin noin 80 000 käyttäjää. Museohenkilöstö koostui 4,5 henkilötyövuodesta sekä harjoittelijoista ja vapaaehtoisista. Museon kokoelmien jatkuvuuden turvaamiseksi Finlaysonin Osakkaiden säätiöltä saatiin tukea tekstiilikokoelman digitointiin. Se toteutui vain osittain vuonna 2024 ja jatkuu vuonna 2025. Forssa Textile Week -tapahtumaan saatiin avustukset Suomalais-ruotsalaiselta kulttuurirahastolta ja Hämeen rahastolta.

5.6 Yleinen kulttuuritoiminta

Yleisen kulttuuritoiminnan järjestämiin tapahtumiin kuuluivat muun muassa Kansallinen veteraanipäivä, vapunpäivän lipunnosto, itsenäisyyspäivän juhla sekä Kehräämön perhelauantait, Tyykijazz ja Tori Soimaan -tapahtumat. Kulttuuritoimi vastasi myös Vinkkelin näyttelyistä ja Työväentalon musiikkisalin tapahtumista sekä ylläpiti kaupungin kunniagalleriaa.

5.7 Taide- ja koulutuskeskus Elli (lukiokoulutus, taiteen perusopetus ja vapaa sivistystyö)

Taide- ja koulutuskeskus Elli kattoi lukion (452 opiskelijaa), Wahren-opiston (1 516 opiskelijaa), musiikkiopiston (434 oppilasta) ja kuvataidekoulun (383 oppilasta).

Lukiossa jatkettiin ulkomaisia opiskelijoita rekrytoivaa Finest Future -hanketta, Erasmus-yhteistyötä sekä urheiluakatemiaa (90 opiskelijaa) ja kuvataide- ja muotoilulinjaa (35 opiskelijaa). Lukiosta valmistui 75 ylioppilasta ja seutukunnallinen johtokunta kokoontui 6 kertaa. Lukio toimi erittäin taloudellisesti.

Musiikkiopiston ja varhaiskasvatuksen yhteistyönä toteuttama viisivuotiaiden päiväkotimuskaritoiminta lakkautettiin kevätkauden päätyttyä.

Wahren-opisto järjesti lukuvuoden aikana 202 erilaista kurssia sekä digiopastusta.

Kuvataidekoulu jatkoi aktiivista LUMA-yhteistyötä ja osallistui Forssa Textile Weekiin. Netto-oppilasmäärä oli 383, osa heistä oli lyhytkursseilla. Opettajia koulussa oli 1 päätoiminen ja 7 sivutoimista opettajaa sekä kuvismummo.

Ellin opetustarjonta oli normaali kaikissa oppilaitoksissa. Uusina avauksina olivat mm. Wahren-opiston luennot ja aikuisten soittoharrastusmahdollisuuksien lisäys.

5.8 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksessa lasten syntyvyys laski edelleen, mutta palvelujen kysyntä pysyi korkeana ilman kotipaikkaoikeutta Forssassa asuvien lasten lisäännyttyä. Haasteena oli etenkin kelpoisen henkilöstön rekrytoinnissa. Em. haasteisiin pyrittiin vastaamaan mm. tukemalla henkilöstön omaehtoista kouluttautumista sekä suuntaamalla osa paikallisesti jaetusta palkantarkistusten järjestelyerästä varhaiskasvatuksen työntekijöille. Varhaiskasvatuksen pedagoginen kehittäminen jatkui yksikkökohtaisilla tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmilla sekä VALSSI-laadunarviointijärjestelmän käytöllä.

Palvelujen korkean tarpeen vuoksi Pikku-Akvarellin tilasta ei voitu luopua. Asiakasmaksuja alennettiin lakisääteisellä indeksitarkistuksella. Viisivuotiaiden maksutonta varhaiskasvatusta jatkettiin ja hankerahoituksia kohdistettiin innovatiivisten oppimisympäristöjen kehittämiseen sekä koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseen. Suunniteltujen kielikerhojen toteutuminen ei onnistunut vuonna 2024 palvelualueen uuden esihenkilön rekrytoinnin viivästymisen vuoksi.

6. Hyvinvointi- ja työllisyyslautakunta

Hyvinvointi- ja työllisyyslautakunta oli 30.4.2024 asti nimeltään työllisyys- ja elinvoimalautakunta. Tämä perustui kaupunginvaltuuston päätökseen sivistys- ja tulevaisuustoimialaa koskevasta organisaatiomuutoksesta, jonka taustalla vaikuttivat mm. merkittävät palvelu- ja lainsäädäntöuudistukset kuten valtakunnallinen työ- ja elinkeinopalveluiden muutos (TE24), joka siirsi TE-palvelut kuntien muodostamien työllisyysalueiden vastuulle 1.1.2025 alkaen ja kotoutumislain kokonaisuudistuksen (KOTO24), jonka tavoitteena on mm. vahvistaa maahan muuttaneiden työllisyyttä, työllisyyttä tukevia valmiuksia, kielitaitoa ja osallisuutta yhteiskuntaan.

Vuonna 2024 hyvinvointi- ja työllisyyslautakunta (ent. työllisyys- ja elinvoimalautakunta) kokoontui 11 kertaa.

Työllisyys

TE24-palvelujärjestelmän muutokseen valmistauduttiin suunnittelemalla siihen liittyviä palveluja ja yhteistyön rakenteita erityisesti TyöHäme-työllisyysalueen, mutta myös muiden työllisyyden kokonaisuuden toimijoiden kanssa monialaisesti.

Osana seudullista järjestämisvastuumuutosta Forssan alle 30-vuotiaiden nuorten työnhakuun, opiskeluun ja tulevaisuuden suunnitteluun tukea, apua ja tietoa tuottava Ohjaamo-toiminta siirtyi vuoden 2024 alussa FOKKA-säätiöön ostopalveluna.

Vuoden 2024 lopussa työttömyysaste pysyi lähes vuoden 2023 tasolla ja oli 14,8 %. Lomautettujen henkilöiden määrä väheni vuodesta 2023 ja oli 144 henkilöä, mutta pitkäaikaistyöttömien määrä

kasvoi vuoden takaisesta ja oli 285 henkilöä. Alle 25-vuotiaita työttömiä oli vuoden 2024 lopussa 130 henkilöä. Työmarkkinatuen kuntaosuus alittui talousarvioon nähden ja sitä maksettiin vuonna 2024 yhteensä 777 190 €.

Kotoutumisen edistäminen

Kotouttamon koko seutua koskeva työ muuttui neljän kunnan yhteistyöksi, kun Humppila irtautui toiminnasta.

Tavoitteet ja niiden toteutuminen

1. TE24-uudistuksen mukainen palvelutoiminta voidaan aloittaa

Toteuma: Palvelumallin ja resurssoinnin valmistelussa edettiin suunnitellusti. Henkilöstöä koskevat päätökset siirtyivät päätettäväksi ja toteutettavaksi vuonna 2025. Tämä johtui siitä, että kaupungin omia työllistymistä ja työllistämistä edistäviä palveluja valmisteltiin vuonna 2024 huomioiden muun muassa TyöHämeen palveluiden ja tuotteiden valmistelu. Kaupungin oman toiminnan osalta vaihtoehtoina oli palvelujen siirto ainakin osittain Fokka-säätiön toteuttamaksi tai niiden organisoinnin ja sisällön muuntaminen uuden lainsäädännön mukaisesti työllisyyden hoidon kokonaisuudessa optimaalisesti positiivisia vaikutuksia toteuttavaksi.

Päätös TyöHämeen tuotteista tehtiin marraskuussa 2024 ja kaupungin linjaukset toteutettiin sen jälkeen. Linjausten mukaisesti em. siirtoa ei tehdä, vaan ko. henkilöstö jää tarkoituksenmukaisin muutoksin hyvinvointi ja kehitys -palvelualueen työntekijöiksi.

Päätös yhteisvirasta TyöHämeen kanssa sekä kaupungin nykyisten ao. työntekijöiden uudet tehtäväkuvaukset, päätökset nimikemuutoksista sekä osaamispääoman lisääminen toteutetaan kuluvan vuoden aikana.

2. KOTO24-uudistuksen mukainen palvelutoiminta voidaan aloittaa

Toteuma: Kotoutumisen edistämisen kokonaisuutta linjaava Kotoutumisohjelma laadittiin monialaisena ja laajana yhteistyönä sekä hyväksyttiin hyvinvointi- ja työllisyyslautakunnassa. Osallisuuden ja työllistymisen edistämiseksi kotoutumista edistettäessä suunniteltu toteutusvalmiuteen Kotouttamon oma uusi suomen kielen perehdytyksen konsepti sekä kehitetty monialaiseen työskentelyyn soveltuvia palveluprosesseja.

3. Osaamisympäristöjen hyödyntäminen on viimeistelty työpajoilla

Toteuma: Ohjautumismalli eri toimialoille kaupungin työpajoilta on kuvattu, hankkeen päätavoitteet ovat toteutuneet. Työllistymismahdollisuuksien osalta päätulos on jo tunnistetuissa toimialoissa pitäytyminen. Alihankintaa ei ole uudistettu organisaatiomuutoksen aikana.

Riskianalyysi

Rakennusteollisuuden laskusuhdanteen jatkuessa alihankinnan tuotot vähenivät myös vuoden viimeisellä neljänneksellä ja näin palvelualueen myyntituloihin liitetty riski toteutui. Myös työmarkkinatuen kuntaosuudesta esitetyt arviot olivat oikean suuntaisia eli sen vaikutus talousarvion toteumaan oli vähäinen.

Palvelualueen talousarvion toteuman yli 400 000 €:n ylijäämä perustuu tiukkaan menokuriin sekä myyntituloja lukuun ottamatta arvioitua parempaan tulokertymään. Myös vuoden viimeisellä neljänneksellä tehty tietoinen ratkaisu valmistautumisesta TE24-uudistukseen hallitusti tukityöllistämistä vähentämällä vaikutti positiiviseen tulokseen.

Yhteenveto

Talouden sopeuttamistoimet olivat oikean suuntaisia ja palvelualueen talousarvio toteutui ylijäämäisenä.

Hyvinvointi- ja työllisyyslautakunnan toiminta on konkretisoitunut vuoden 2024 aikana.

7. Yhdyskuntalautakunta

Vuonna 2024 yhdyskuntalautakunta kokoontui 10 kertaa.

Tekninen toimi saavutti pääosin toiminnalliset tavoitteensa. Tilatehokkuuden tehostuminen ja käyttämättömien kiinteistöjen myynti/vuokraaminen jäivät tavoitteesta ja tähän osasyyllisenä oli hyvinvointialueelta kaupungille siirtyneet kiinteistöt.

Talousarviossa asetettu budjetti toteutui lähes 100 %. Suurimpana yksittäisenä tekijänä toimintatuottojen ylittymiselle oli hyvinvointialueelta saatujen rakennusten vuokratuotot.

Tekninen toimi käytti merkittävän määrän työpanosta datakeskuksen sijoittamisen valmisteluun Forssan Ratasmäen ja Rytökallion alueille.

Riskianalyysi

Suurien investointien budjettien ennakoimaton ylittyminen ja niihin varautuminen.

7.1 Tilapalvelut

Jäähallin peruskorjauksen toinen vaihe, jossa uusittiin kylmäkoneikko ja päivitettiin yleisötiloja, tapahtui suunnitellusti. Vesihelmen peruskorjauksen toteutussuunnitelma valmistui ja urakoiden

kilpailutus voitiin aloittaa. Henkilöstö on osallistunut SoTe-kiinteistöjen yhtiöittämisen valmisteluun, joka tulee toteuttaa vuoden 2025 aikana. Toimialalla saavutettiin myös merkittäviä energiasäästöjä.

Kiinteistöpäällikön sujuva vaihdos keräsi kiitosta, kun hän pystyi aloittamaan työnsä ja perehtymisen entisen kiinteistöpäällikön ollessa vielä virassa.

7.2 Infrapalvelut

Turuntien perusparannushanke ja patosillan kunnostus toteutettiin. Ruuvipumppaamon sillan uusimista ei kyetty toteuttamaan, koska Turuntien hanke viivästyi toimialasta riippumattomista syistä eikä määrärahojen riittävyydestä ollut varmuutta. Lisäksi toteutettiin muut lautakunnan päättämät kohteet sekä kiinteistö-, katu- ja puistoalueiden suunniteltu ylläpito.

7.3 Maankäyttöpalvelu

Maanhankintaan suunnattu määräraha saatiin käytettyä lähes kokonaan. Tontteja myytiin 34 700 €:lla, kun tavoite oli 125 000 €. Osallistuminen RYHTI digikannustehankkeeseen jatkui maankäytön suunnittelun kanssa.

7.4 Maankäytön suunnittelu

Kaupungin alueille on valmisteltu ja luonnosteltu useita kaavoja ja Uusikylä II M on tullut voimaan. Tekeillä oleviin kaavoihin on tehty mm. liikenne-, liito-orava-, luonto- ja hulevesiselvityksiä sekä annettu viranomaisille lausuntoja. Lisäksi on annettu yksityisille kuntalaisille asiantuntija-apua ja ohjeistuksia 45 asiassa.

8. Ympäristölupalautakunta

Vuonna 2024 ympäristölupalautakunta kokoontui 10 kertaa. Lautakunnan osalta kauden teema lienee ollut rakoileva seutuyhteistyö. Aikaisempien ennusmerkkien mukaisesti Tammela erosi yhteistyöstä vuoden 2024 aikana, vaikka asiakaspalaute oli Tammelan kohdalla seutukunnista positiivisinta. Rakennusvalvontauudistus saattaa tosin tehdä kaikesta rakennusvalvonnasta seutukunnallista.

Rakennuslain muutokseen varauduttiin asianmukaisilla perehdytyksillä.

Tarkastuslautakunta tutustui Ratasmäen jäteasematapaukseen perusteellisesti. Tapauksen yksityiskohdista ei kuitenkaan ole julkista lausuttavaa.

Riskianalyysi

Seutuyhteistyö jatkuu suurimpana merkittävä riskitekijänä.

9. Jätelautakunta

Vuonna 2024 jätelautakunta kokoontui 10 kertaa. Jätelautakunta toimii Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy:n yhteistoiminta-alueen kuntien (16 kpl) yhteisenä jätehuoltoviranomaisena. Forssa (16,92 % omistussuhde) toimii isäntäkuntana ja osa viranomaispäätöksistä on delegoitu jätelautakunnan alaisuudessa työskenteleville viranhaltijoille.

Yhteistyöpalavereja pidettiin Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy:n ja jätelautakunnan välillä 11 kpl sekä yksi tapaaminen järjestettiin toimialueen ympäristösuojeluviranomaisten kanssa. Lisäksi toimialueen jätteenkuljettajien kanssa pidettiin yksi tapaaminen vuonna 2024.

Kompostointi-ilmoituksia vastaanotettiin 2630 kpl ja ilmoituksia asumislietteen omatoimisesta käsittelystä tehtiin 2 kpl. Hakemusten käsittelyaikaa on pidennetty henkilökunnan työmäärän tasoittamisen vuoksi. Lisäksi Facta Jätehuolto-ohjelmiston sähköinen asioinnin uudelleen avaaminen (suljettiin alkuvuodesta 2023) jäi tekemättä 2024 työmäärän vuoksi. Kompostoritarkastuksiakaan ei tehty kesällä 2024.

Ramboll Finland Oy teki asiakastyytyväisyyskyselyn yhdyskuntajätteen käsittely- ja kuljetuskustannuksista ja lisäksi aloitettiin selvitysprojekti sekajätteen kuljetukseen liittymättömistä kiinteistöistä (100 kpl/kunta). Projektin myötä lisääntyneet jätemaksun kohtuullistamis- ja jäteastian tyhjennyksen keskeytyshakemukset työllistivät merkittävästi viranhaltijoita, vaikka projektin parissa työskenteli myös projektityöntekijä kesä-elokuun ajan. Projekti jatkuu vuodelle 2025.

Sekalaisen yhdyskuntajätettä koskeva kuljetusjärjestelmäpäätös palautui valmisteluun 8.11.2023 kokouksessa ja 31.12.2024 ELY kehotti jätelautakuntaa tekemään päätöksen. Jätelautakunta pyysi lisäaikaa päätöksen tekemiseen 28.2.2025 saakka ja lisäaika myönnettiin. Valmisteluun palautettu kuljetusjärjestelmäpäätös työllisti viranhaltijoita muiden tehtävien lisäksi merkittävästi lisähenkilöstöstä huolimatta. Valmisteluun palautuvaan selvitystyön resurssitarpeeseen ei ollut varauduttu eikä lisäresursseja osoitettu.

Riskianalyysi

Jätelautakunnan oman sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteosta käy ilmi, että henkilökunnan työjako edellyttää edelleen selkeyttämistä. Tarkastuslautakunta kuitenkin kiinnittää huomion tosiasiaan, että suhteessa toimialueeseen ja työmäärään toimihenkilöiden määrä on pieni ja sen johdosta rakenne on riskialtis häiriöille. Vaarana on, että lakisääteisiä tehtäviä jää tekemättä ja työssäjaksaminen vaarantuu.

Uudet suositukset

Vuosi 2024 osoitti, että vuoden 2023 suositus oli vajaa, koska varautuminen ja pitkäjänteinen resurssien suunnittelu tulisi koskettaa myös henkilökuntaa. Lautakunnan päätösten

vaikutusarviointia tulee tehostaa ja tarvittaessa etsiä sellaiset ratkaisut, että lakisääteiset tehtävät ja työssäjaksaminen eivät vaarannu.

Edelliset suositukset

Tehtävien jakoon ja niiden selkeyttämiseen oli tartuttu.

10. Keskusvaalilautakunta

Vuonna 2024 keskusvaalilautakunta kokoontui 4 kertaa. Lähes kaikki kokousasiat liittyivät vuoden presidentinvaaleihin sekä europarlamenttivaaleihin, jotka olivat vuonna 2024.

Keskusvaalilautakunta on yleisen demokratian toteutumisen kannalta keskeinen lautakunta, koska se valitsee vaalitoimitsijat ja luo edellytyksen vaaleille.

Aikaisemmat suositukset

Keskusvaalilautakunta järjesti koulutusta aikaisemman suosituksen mukaisesti, jotta osaaminen ja kehittyminen jatkuu sekä siirtyy uusille toimihenkilöille.

11. Konserniyhteisöt

Forssan kaupunkikonsernin kokonaisuus rakentuu useasta, tehtävältään selkeästi eriytetystä tytäryhtiöstä ja liikelaitoksesta, jotka ulottuvat vesihuollon kriittisestä infrastruktuurista elinkeinojen kehittämiseen, asuntokannan hallintaan sekä tukipalveluihin. Seuraavissa alakappaleissa kuvataan kunkin yksikön keskeinen rooli, taloudellinen asema ja ajankohtaiset kehityssuunnat, jotta kokonaisuus hahmottuu sekä konsernin johtamisen että palvelujen käyttäjien näkökulmasta.

11.1 Vesihuoltoliikelaitos

Vesihuoltoliikelaitos tuottaa Forssan alueella talousveden hankinnan, jakelun ja jätevesien käsittelyn, mistä kertyi vuonna 2024 liikevaihtoa 6,3 milj. euroa ja tilikauden ylijäämää 330 954 euroa. Kaupungille maksettu 695 558 euron pääomakorvaus rasittaa tulosta, mutta omavaraisuusaste on edelleen lähes 60 prosenttia.

Laitos etenee vedenottamon ja uuden vedenkäsittelylaitoksen rakentamisessa, jonka on määrä varmistaa raakaveden saatavuus vuoden 2025 loppuun mennessä; sen jälkeen investointipainotus siirtyy verkoston saneeraukseen. Strategisina riskeinä korostuvat kriittisen infran käytettävyyden turvaaminen, kyberturvallisuus ja kustannuspaineet vedenkulutuksen jatkaessa laskuaan.

Johtokuntaa tukeva vesihuoltojohtaja vastaa operatiivisesta toiminnasta ja riskienhallinnan toimeenpanosta sekä ylläpitää kalusto- ja verkostosaneerausohjelmia, joilla tähdätään vuotovesien määrän pienentämiseen ja huoltovarmuuden vahvistamiseen.

11.2 Loimijoen Kuntapalvelut Oy

Loimijoen Kuntapalvelut Oy vastaa Forssan kaupungin ja naapurikuntien ravinto-, puhtaus- ja logistiikkapalveluista tuottaen 615 000 ateriaa ja ylläpitäen 94 970 neliömetrin siivousalaa vuodessa; sen vuoden 2024 liikevaihto oli 8,6 milj. euroa ja tulos 179 000 euroa ylijäämäinen. Henkilöstöä on 133 ja palkka- sekä laskentatoiminnot siirrettiin 1.1.2025 alkaen kaupungin enemmistöomistamaan Loimijoen Tilitoimistopalvelut Oy:hyn, mikä selkeyttää kustannusrakennetta ja mahdollistaa asiakashinnoittelun eriyttämisen ulkoisille kunnille.

11.3 Loimijoen Tilitoimistopalvelut Oy

Loimijoen Tilitoimistopalvelut Oy käynnisti toimintansa 1.1.2025, kun se perustettiin 2.8.2024 irrottamaan Loimijoen Kuntapalvelut Oy:n palkka- ja laskentapalvelut omaksi yhtiökseen. Kaupunki omistaa 90 osaketta ja vähemmistöosuudet jakautuvat Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymälle, Someron kaupungille, Loimijoen Kuntapalvelut Oy:lle sekä Hausjärven, Koski Tl:n ja Marttilan kunnille, kullekin yksi osake. Järjestelyllä siirrettiin talous- ja henkilöstöhallinnon prosessit erilliseen palveluyhtiöön, jotta kustannusrakenne voidaan kohdentaa suoraan käyttäjäomistajille. Tilitoimistopalvelut tuottaa alkuvaiheessa palkka- ja kirjanpitopalvelut kaupungille ja konserniyhtiöille.

11.4 Forssa-Asunnot Oy

Forssa-Asunnot Oy hallinnoi kaupungin vuokra-asuntokantaa: 487 asuntoa, yksi palvelutalo ja yhteensä noin 27 000 neliömetriä vuokrattavaa tilaa. Vuonna 2024 yhtiön liikevaihto oli 3,3 milj. euroa, käyttöaste 83 % ja tilikauden tulos 65 665 euroa ylijäämäinen. Pitkän aikavälin korjausohjelma eteni, kun ensimmäinen vaihe toteutui Pihlajakuja 1:n käyttövesi- ja esteettömyysremontin valmistuessa syksyllä 2024.

11.5 Forssan Yrityskehitys Oy

Forssan Yrityskehitys Oy on kaupungin 100 % omistama elinkeino- ja kiinteistöyhtiö, jonka perustehtävä on alueen yritystoiminnan kehittäminen, matkailun koordinointi ja toimitilojen tarjoaminen. Vuonna 2024 yhtiön liikevaihto nousi 2,0 miljoonaan euroon, josta iso osa kertyi omistetuista kuudesta teollisuus- ja toimistokiinteistöstä, joiden vuokrausaste on lähes 100 %. Tytäryhtiöt Kiinteistö Oy Forssan Lastu ja Kiinteistö Oy Forssan Kassinkatu täydentävät tarjontaa teollisuudesta kevyempiin toimitiloihin.

11.6 Forssan kaupungin Vanhustenkotiyhdistys ry

Forssan kaupungin Vanhustenkotiyhdistys ry ylläpitää kaupungin omistamaa, vuonna 1973 valmistunutta senioritalokokonaisuutta, jonka asunnot ja palvelutilat on vuokrattu Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle. Vuokrasopimuksen 12 kuukauden irtisanomisaika päättyy 31.12.2025, minkä jälkeen osapuolet aikovat perustaa kiinteistöosakeyhtiön turvaamaan toiminnan jatkuvuuden, FCG toimii hankkeen konsulttina. Yhdistyksen 52. toimintavuonna 2024 vuokratuotot olivat 403 680 euroa ja tilikauden tulos lievästi ylijäämäinen, mikä osoittaa taloudellisen pohjan olevan vakaa ennen tulevaa yhtiöittämistä. Keskeisiksi riskeiksi on tunnistettu vuokrasopimuksen ehtojen muuttuminen ja investointitarpeen kasvu, joihin varautumista edistävät meneillään olevat yhtiöittämisjärjestelyt ja kiinteistöomaisuuden arvonmääritys.

11.7 Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä

Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä on Forssan kaupungin merkittävin osakkuusyhteisö koulutussektorilla. Se tuottaa toisen asteen ammatillisen koulutuksen, ura- ja ohjauspalvelut sekä ylläpitää Fokka-säätiön jatkuvan oppimisen hankkeita. Koulutuskuntayhtymään kuuluu lisäksi mm. rekrytointikoulutuksia tuottava Faktia Oy.

Vuonna 2024 koulutuskuntayhtymän toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutettiin suurelta osin. Laajentuminen aikuisten perusopetukseen kirjattiin perussopimukseen ja Great Place to Work -sertifiointi vahvisti henkilöstön sitoutumista. Koulutusvolyymi pysyi vakaana, mutta opetushenkilöstön työelämäjaksojen tavoite (3–5 päivää) toteutui vain osittain, keskiarvon jäädessä 1,6 päivään/henkilö; silti pedagoginen pätevyysaste nousi 91 %:iin. Taloudeltaan koulutuskuntayhtymä pysyi tasapainossa. Strategisiksi riskeiksi on määritelty opiskelijamäärien vaihtelu ja valtionosuuksien ennustettavuus. Näihin vastataan vahvistamalla työelämäyhteistyötä ja kehittämällä kansainvälisyyshankkeita Erasmus-rahoituksella. Vuonna 2024 kertyi 180 liikkuvuuspäivää.

11.8 Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä oli kaupunkikonsernin pitkäaikainen sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottaja, jonka omistivat Forssan lisäksi Humppila, Jokioinen, Tammela, Ypäjä ja osajäsenenä Somero. Varsinaiset palvelut siirtyivät OmaHäme-hyvinvointialueelle jo 1.1.2023, minkä jälkeen kuntayhtymä jatkoi vain kiinteistöomistajana. Vuonna 2024 jäsenkunnat päättivät yksimielisesti purkaa yhtymän. Sairaalakiinteistö myytiin OmaHämeelle 8,28 miljoonalla eurolla ja terveyskeskuskiinteistöt jaettiin kunnille, Forssa sai pääterveysaseman sekä yhteisötalon. Purun yhteydessä kaupungille virtasi 9,4 miljoonaa euroa käteistä ja Loimijoen Kuntapalvelut Oy:n osakkeet, mutta taseessa kirjattiin 6,3 miljoonan euron alaskirjaus, mikä painoi kaupungin tilikauden tuloksen alijäämäiseksi. Kuntayhtymän toiminta päättyi lopullisesti 31. 10. 2024 ja sen tulos konsolidoitiin konserniin vain tammi–lokakuulta, minkä jälkeen varat ja velat jaettiin purkusopimuksen mukaisesti.

12. Hyvinvointi-, terveys- ja turvallisuustyö

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutuminen

Kuntien valtionosuuteen on viime vuoden alusta lähtien lisätty hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa, joka puhekielessä käytetään nimitystä HYTE-kerroin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että vuodesta 2023 eteenpäin osa kuntien valtionosuuden kokonaisuudesta määräytyy niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen eteen tehdyn työn mukaan. HYTE-kertoimen tarkoitus on aktivoida rahoituksen avulla kuntia kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden kehittämiseen Sote -toiminnan siirtymisen jälkeen. Kunta vastaa jatkossakin kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä muun muassa liikuntapalveluiden, varhaiskasvatuksen, opetuksen, nuoriso- ja kulttuuripalveluiden, sekä työllisyyden edistämisen osalta. HYTE-kertoimen suuruus valtionosuuden kokonaisuudesta määräytyy prosessi- ja tulosindikaattoreiden perusteella. Prosessi-indikaattoreita on yhteensä viisitoista ja tulosindikaattoreita kuusi.

Kuntalain 37§:n mukaan kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon kunnan hyvinvoinnin edistäminen. Forssan kuntastrategiassa on määritelty strategian ytimen, Järkivihreä Forssa 2030:n ympärille kolme teemaa, jotka hyvinvointisuunnitelman mukaan luovat tuen hyvinvoinnin edistämisen työlle Forssan kaupungissa. Taloudellinen järkivihreys luo perustan ja mahdollistaa elinvoimaisuuden Forssalle ja forssalaisille koko strategiakaudella. Ihmisystävällinen tavoittelee forssalaisten yhdenvertaisuutta ja hyvää elämää sekä hyvinvoinnin edistämistä monipuolisesti ja ennaltaehkäisevästi. Ekologisella järkivihreydellä tullaan saavuttamaan tavoitteet jätteettömästä, päästöttömästä ja ylikulutuksettomasta kaupungista vuoteen 2050 mennessä.
Strategia on hyväksytty jo viime vaalikaudella valtuuston kokouksessa 9.9.2019. Strategiaa on tarkasteltu kunnanvaltuuston kokouksessa 12.12.2022 §79.
Hyvinvointisuunnitelman mukaan Forssan kuntastrategian ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön yhteys on erinomainen.

Forssan kaupunki on laatinut hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitelman vuosille 2022–2025, jonka tarkoitus on yhdessä hyvinvointikertomuksen kanssa rakentaa toimiva kokonaisuus kaupungin ja hyvinvointialueen yhteistyölle kaupunkilaisten hyvinvoinnin edistämistyössä.

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos kerää kuntien ja hyvinvointialueiden tietoja HYTE-toiminnan edistymisestä ja raportoi tuloksista TEA-viisarin muodossa. TEA-viisari tuo esille kuntien toimintaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä. TEA-viisari on lyhenne terveydenedistämis-aktiivisuudesta ja sen viisarit kuvaavat eri lakisääteisiä palveluita, joista sektorin kokonaisuus koostuu. TEA-viisarin tarkoitus on kuvata eri toimialojen kehittämistarpeita ja vahvuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä. Vuosi 2024 on toinen vuosi, jolloin kunnille maksetaan HYTE-kertoimen valtionosuuden lisäosaa.
Valtionvarainministeriön julkaisemien laskelmien mukaan Forssa sai vuonna 2023 HYTE-kertoimen perusteella valtionosuuden lisäosaa 250 335 euroa. Vuoden 2024 HYTE -kertoimen perusteella maksettava osuus oli 271 829 euroa.

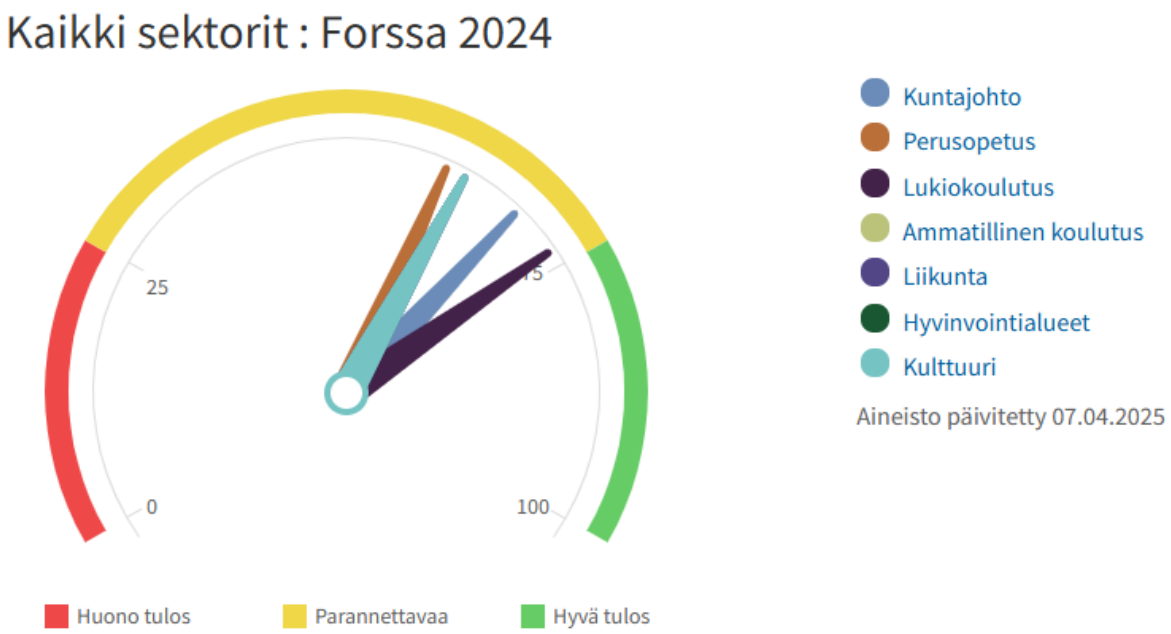

Kuvio 6. THL TEA-viisari Forssan kaupunki 2024. (Lähde: teaviisari.fi)

TEA-viisarin mukaan Forssan kaupungin kaikkien mitattavien osa-alueiden viisarit osoittavat ”Parannettavaa” -sektorille.

Pisteet	Forssa	Kanta-Hämeen maakunta	Koko maa
Kaikki sektorit	67	69	70
Kuntajohto	68	79	83
Perusopetus	60	63	64
Lukiokoulutus	73	69	67
Ammatillinen koulutus	..	68	66
Liikunta	62	69	69
Hyvinvointialueet	..	54	59
Kulttuuri	62	68	72

Taulukko 2. TEA-viisarin tulosten vertailua. (Lähde: teaviisari.fi)

Forssan TEA-viisarin numeraaliset tulokset osoittavat, että Forssan kaupungin eri osa-alueiden mittaustulokset ovat edelleen Kanta-Hämeen maakuntaa ja koko maahan verrattuna alhaisemmat. Osa-alueista ainoastaan Lukiokoulutuksen tulos on myös vuonna 2024 Kanta-Hämeen kuntia ja muuta maata selvästi parempi.

13. Tarkastuslautakunnan loppusanat

Kautemme aikana olemme tuoneet keskusteluun sekä onnistumisia että kehityskohteita ja yhdessä kaupunginhallituksen kanssa olemme rakentaneet toimivan informaatiovuon, joka virtaa valtuuston, hallituksen ja tarkastuslautakunnan välillä läpi vuoden ja kauden kehittäen entistäkin parempaa hallintoa. Toivomme tämän kehityskulun jatkuvan myös tulevalla valtuustokaudella.

Toivomme, että tuleva tarkastuslautakunta sekä ottaisi käyttöön uutta teknologiaa, kuten tekoälyn että kehittäisi tapoja tarkastaa tarkastuslautakunnan työtä.

Lisäksi toivomme, että luottamushenkilöiden koulutukseen panostetaan jatkossa enemmän, jotta esim. viranomaislautakuntien erityisvastuut tulevat huomioiduksi.

TE-siirtymä sujui pääosin mallikkaasti ja tarjoaa Forssalle merkittävän työkalun valjastaa mm. seudulta löytyvät piilotyöpaikat elinvoimaksi.

Forssalla on käsissään nyt menestyksen avaimet: hyvä sijainti sekä laadukas infrastruktuuri näyttää tuovan merkittäviä suurinvestointeja lähivuosina, kuten hyperdatakeskus ja vetyputki.

Kiitämme hyvin sujuneesta yhteistyöstä kaupunginhallituksen, lautakuntien, luottamushenkilöiden, viranhaltijoiden ja muiden sidosryhmien kanssa läpi toimintakauden.